

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet hivatalos közlönye.

Előfizetési ára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanítóknak és jegyzőknek 6 K. Egy szám ára 16 fillér.

Az Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14. sz. — Megjelenik minden vasárnap Nyitólét soronként 50 fillér.

Elvérézés.

Székelyudvarhely, decz. 13.

Az U. H. múlt heti vezércikke (nem tudom már hányadszor) ismét rámutatott arra a végtelenül szomorú jelenségre, hogy a Székelyföldről, tehát vármegyénkbeli is miképen özönlének egyre-másra s mind nagyobb tömegekben idegen hazába a székelyek, az atyafiak.

Amerikába, Romániába szédnek el azok, a kiknek itt lenne a helyök. Mese lesz közöttünk lassauként a hazához, szülőföldhöz való meleg ragaszkodás. Idegen kézre kerül az ősi föld, az ősi ház. És a haza jobbjai már látják — bár ne látnák — a szomoruan tragikus jövőt, mely előttünk áll s egyre jobban fenyeget bennünket. Látják a valamikor erős és nagyraihivatott magyarságnak, ezeréves nemzetünknek lassu, de biztos elvérézését.

A magyar természet nem igen szereti a rémlátókat és szívesen intézi el egy könyved kézlegyintéssel az efajta dolgokat. De most már a körmünkre égett a baj. A rémlátók egyre többen lesznek, az évek és hónapok lassan folydogáló eseményei egyre borzasztóbban igazolják a rémlátók igazságait: az irtózatosszerű veszedelem rohamosan közeledik és ha talpra nem állunk, pár évtized csupán s volt Erdély — nincs Erdély, volt székelység — nincs székelység.

Ezen a helyen is nem egyszer kimutatták már, hogy a mi román pénzintézeteink az idegenből bőven folyó pénzek segítségével micsoda mohó éhséggel teszik a kezüket az erdélyi magyarság földbirtokaira. Ha csak be nem csukjuk a szemünket, látnunk kell, hogy — különösen az utolsó két évtizedben — milyen örületes sebességgel fogyott el s fogy el most is a nemzetfentartó elem lábai alól az ősi talaj, a melyet ma már nagy területen idegen nevek és idegen érzések birtokolnak és szántogatnak körülöttünk.

S most ehhez a megdöbbentő jelenséghez újabb és sokkal döbbenetesebb jelenségek sorakoznak.

Azt eddig is tudtuk, hogy csak magában Bukarestben 23.000 főre tehető a székelyek száma. Megbízható nagy lapjaink azonban legújabbban arról tudósítanak bennünket, hogy Erdély keresztl-kasul román ügynökökkel van behálózva, a kik lázas sietséggel toborozzák a kivándorlókat nem az oláhok, hanem a székelyek között, különösen Szászrégenben, Marosvásárhelyen, Osikszereán, Gyimesen, Háromszéken, Kovásznán és Sepiszentgyörgyön. És hogy a Romániába kivándorló székelyek száma egyre nő, azt

nyíltan megerősítik a román belügyminiszterium hivatalos statisztikai jelentései.

Ezek szerint a statisztikai jelentések szerint 1913 januáriusától júniusig 1084 székely vándorolt Romániába (vissza csak 158-an vándoroltak). Augusztus elsejétől december elsejéig 6782 székely ment megint Romániába s ez a folytonosságában is ijesztő kivándorlás szorosan összefügg Románia azon akciójával, mely az ujonnan kivított területek (Szilisztria—Turukaja—Baliut) beünpesítésére törekszik.

A bukaresti „Epoca“ hasábjain olvashatjuk, hogy Dobrudza délnyugati részén, a ruszcsuk—várnai vasuti vonalon, Szilisztria, Ruszcsuk és Provadia háromszögében december 1-én 84 székely család telepedett le. Az „Universul“ pedig azt írja, hogy december 6-án 276 székely érkezett Bukarestbe, a kiket huszonnégy órai pihenés után a román állam költségén az új román területekre szállítottak: Deliormán környékére, a melyet az „európai Szaharának“ neveznek. Egyszóval egyik napilapunk írása szerint a mi székelyeinkből toborozzák az új román területek számára a román politika pionírjait.

A mi lassu, de biztos elvérézésünk tehát Romániának folytonos erőgyarapodást jelent. Itt közöttünk lassan meg fog halni a magyar élet, de új és erős élet fog sarjadni és nagyra nőni az új román területeken s ezt az új és erős román életet sok és nehéz munkával épen azok a véreink fogják megteremteni, a kik hazájukban, apáik földjén dolgozni, vérrel verejtékezni nem akartak...

Bizony, ha komolyan fontolóra vesszük az eddig mondottakat s aztán a térképre tekintünk, egy kissé talán csak mégis meg kell borzadnunk. Hiszen világos, hogy a székelység és vele egész Erdély rövid időn belül érett (vagy talán rothadt) gyümölcsként hullhat az idegen hatalom ölébe, ha a lassu elvérézésnek körülöttünk folyó dolgait minden erőnkkel s minél hamarabb meg nem akadályozzuk.

Emléktáblát Petőfiinek! A székelykereszturi Pedagógiai kör emléktáblával szándékozik megjelölni azt a házat, melyben Petőfi Sándor utolsó éjszakáját töltötte. Erre vonatkozólag a következő sorokban hívják föl a közönséget adakozásra:

Petőfi Sándor Székelykeresztúron töltötte utolsó éjszakáját, innen indult ki szomoruan dicső utjára. Székelykeresztúron van jelölni az a ház, amely Petőfinek utolsó földi hajléka volt, amelyben utolsó vacsoráját elköltötte, s ahol lantját utoljára szíjlaltatta meg a bájos Varga Róza. Nagyjelentőségű emlék a ház (Gyárfás Endre tulajdon) ránk nézve, mert szent ereklje a magyar nemzetnek minden hely, minden talpalatnyi föld, ahol a szabadság dicső marttyja megfordult s méltó a megjelölésre. Hiszük, hogy a magyar társadalom szent kötelességét e téren is teljesi-

teni fogja s néhány fillérenyi adományával elősegíti, hogy a házat, melyben Petőfi megfordult, emléktáblával jelölhesük meg. Ne legyenek igazságtalanok Petőfi nagy szelleme iránt, ki a magyar haza földjén élő minden öntudatos ember szívében egyforma szeretettel kell, hogy beírva legyen. A jelen esetben kegyeletlen áldozathozás a mi igazi elismerésünk. Adakozzunk, mert ezzel megbecsüljük önmagunkat s a szellemet, a földi értékek között a legelső! Minden pénzadomány Szentmártoni Kálmán gimn. tanár bizottsági pénztárhoz küldendő Székelykeresztúrra. A „Székelykereszturi Pedagógiai Kör“ nek 1913. május 2-án tartott üléséből. Pap Mózes gimn. igazgató, elnök. Mihalik József áll. tanítókép. int. tanár, titkár. Szentmártoni Kálmán gimn. tanár, b. pénztáros.

KÖZIGAZGATÁS.

A közigazgatási biz. üléséből.

— Egy hó közigazgatása. —

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága f. hó 10-én tartotta december havi ülését. Az elnöki teendőket a főispán gyengélkedése folytán Sebesi János alispán látta el.

Az alispán jelentését Paál Árpád főjegyző adta elő, melyből kitűnt, hogy az alispáni iktatóra érkezett 912 ügydarabból 638-at intéztek el. Egy évre érvényes utólevél 150 adatott ki. Az alispáni jelentéssel kapcsolatban Soó Gáspár biz. tag szóváltotta, miszerint szükség, hogy Kadicsfalván a Borsnyák-patak által okozott rombolások sürgősen helyreállítsassanak, mivel csaknem az összes belterületek veszélyeztetett állapotban vannak. Alispán válaszában, hogy a segély akciókat a kulturmérnöki hivatal megindította, a bizottság tudomásul vette, egyben elhatározta, hogy a kulturmérnöki hivatal megvárja, mivel még semmi látható eredmény nincsen. Barabás András árvaszéki elnök jelentette, hogy az Árvaszékhez 991 ügydarab érkezett és elintézték 801-et. A kiskoruk száma 13468, a gondnokoltaké 241 volt. — Dr. Lengyel József főorvos beszámolt arról, hogy a közegészségügy kedvezőtlen volt, amennyiben a hevenyfertőző betegségek közül a kanyaró egész megye területén fellépett, s nemkevesebb, mint 492 beteg jelentkezett be, vagyis 386-al többet, mint előző hóban. A kórházban 160 beteg részessül ápolásban, kik közül hó végén ápolás alatt maradt 93.

Kolumbán Lajos kir. tanfelügyelő ez alkalommal először vett részt a bizottság ülésén, s ez alkalommal felhasználta arra, hogy a főispán és az egész bizottság támogatását kikerje. Mint e vármegye szülőltje tudja, hogy sok a munka, mely itt reá vár, s ezt annak is tulajdonítja, hogy e vármegye az utóbbi 7—8 esztendő alatt hét tanfelügyelőt kapott. Ismeri e megye népének gondolatvilágát, és tisztá becsületes, önzetlen, széthúzáat nem kereső, egyetértő békés munka a célja. (Eljenzés.) Ezután jelentette, hogy a miniszter a kereszturi tanítóképző intézetnek egy orgona beszerzése 3520 K-t, a helyi polgári leányiskolának felszerelési czélokra 600 K-t engedélyezett.

Ezután Homolay Lajos pü.-igazgató jelentette, hogy egyenesadóban 102885 K folyt be, vagyis ezen inségben világban 6711 K-val több, mint a múlt év hasonlószakában. Hadmentességi díjban befolyt 2747 K, bályegdíj- és jogilletékben 28233 K. (a múlt évinél 7211 K több); fogyasztási és italdobban 40928 K. (a múlt évinél több 11417 K-val); dohányjövédékben befolyt 47448 K. — Réffy Zoltán kir. ügyész jelentette, hogy a fogházakban 9 vizsgálati és 47 elítélt foglyot volt letartoztatva.

Leichtner Gyula, az áll. épít. hivatal főnökének jelentése szerint a folyamatban lévő épít-

kezesek legnagyobb részt befejeztettek; kivétel csak a székelyudvarhelyi—parajdi út 13—26 km. szakasza, hol a munkát folytatják, hogy a nép keresetbe jusson. A felsőboldogfalva—felsőórásai állami úton a patakfalva—kénosi utazakasz áthelyezése elvileg elhatározottat. — Zonda József felügyelő jelentette, miszerint az állategészségügy meggyeztette kedvező volt.

A közgazdasági felügyelőség jelentését Eördög Zoltán h. felügyelő adta elő. A kedvező időjárás az őszi vetéseket gyors fejlődésre serkentette; a vetést minden gazda befejezhette. A gazd. felügyelőség több községnek 20 % kedvezményt nyújtott vetőmag beszerzésére. A földmivelésügyi miniszter kiosztásra engedélyezett 180 tenyész baromfit, mincként szétosztása meg is történt. A marosvásárhelyi kirendeltség által adott 23 egész háromnegyed waggon tengeri még bentlevő része 14 koronás ár mellett kerül kiosztásra. A marosvásárhelyi kirendeltség 1520 K-t utalt át téli fafaragó tanfolyamok tartására; tanfolyamok Szentpál, Vargyas, Ujsfalva és Firtalva községekben rendeztetnek. Ugyancsak a kirendeltség a zetai aki fogyasztási szövethozatnak 100 q, a székelyhidegkúti szövethozatnak 220 q élelmi tengerit hitelre engedélyezett. A felsőófalvi szövethozat berendezésre 600 K, a nagygalambfalvi szövethozat pedig 400 K segélyt kapott. A Zeteláknál elhelyezett kirendeltségi mén téli tartására 150 K-t kiutaltak.

A városi kereskedők és iparosok által az adófizetésre való halasztás nyújtás iránt beadott kérelmet pártolólág határozatuk felterjeszteti a miniszterhez. Gyepes, Remete, Abásfalva, H. Keményfalva községek kézbevitel és gyűjtőjázat létesítését véleményezik, végül egy pár adóügyi felbevezést elintézték, mire a gyűlés véget ért.

Reform gimnázium.

— A Tanári-kör gyűlése. —

Székelyudvarhely, decz. 12.

Jankovich Béla vall. és közokt. miniszter még júniusban bejelentette egy beszéde keretében a képviselőháznak, hogy hazai középiskoláink korszerű átalakításának immár elérkezett az ideje. Ezt a bejelentést szeptember 27-én egy miniszteri rendelet követte az Országos Közoktatási Tanácshoz, melyben a miniszter megállapítván azokat a fogyatkozásokat, melyek okai annak, hogy hazai közoktatásunk sok tekintetben elmaradt a haladó kor követeléseitől mögött, felhívja az Országos Közoktatási Tanácsot, hogy a középiskolai új szervezetnek és tantervnek a miniszteri rendeletben lefektetett elvárásoknak megfelelő és megokolt vázlatát készítse el.

Hogy erre a rendelőre mennyi szükség volt és mily mohón kaptak rajta a tanügyi körök, legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy azóta napról-napra folynak az eszmecserék és jelennek meg alaposabbnál alaposabb tanulmányok a reformot illetőleg, melyet be sem várva a Közoktatási Tanácsnak mindenesetre értékes dolgozatát, igyekeznek gondolatokat és anyagot hordani, vagy szolgálati ezen olyan mindnyájunkat érdeklő kérdés minél sikeresebb megoldására. Hiszen az a jellemzése a mai középiskolának, a mi a miniszter rendeletének bevezető soraiban elének tárul, annyira mindnyájunknak nyomozott érzését fejezi ki, hogy szinte megdöbbent benőtünk, hogy hogy tudtuk eddig eltűnni a közoktatás ilyen állapotát és körülbelül úgy áll a dolog, hogy ha a középiskolai tanítás mégis valami eredményre jutott, ez az eredmény nem annyira tantervének, mint a tanárok oly irányú munkálkodásának tudható be, mely tisztában van hivatásával, feladatával.

Idézem a rendelet azon sorait: „Míg körülöttünk nagy társadalmi és gazdasági kérdések várják megoldásukat, vagy legalább méltó megértésüket; míg Európaszerte a tudományos megismerésnek újabb és újabb területei nyílnak, s a technikai vívmányok szinte napról napra gyara pitjék az emberi kultúra eszközeit: a magyar középiskola ezekről az új jelenségekről mindeddig nagyon kis mértékben vett tudomást s jobbjára ma is csak tiszteletreméltó, de följújtásra és fölfrissülésre váró hagyományainak örökéből él; tanterve nehányzor részleges módosításon ment keresztül, de egészben véve évtizedeken át *mozdulatlan maradt a középiskola.*“

Ime a miniszter szavai sajnos, igazak és mint fentebb említettem, ennek tudata nyomta és nyomja állandóan lelkiünket. Ezen nyomás alól szabadit fel minket a hivatkozott miniszteri rendelet és az öröm, mely ennek nyomában jár, hívja munkára a tanügyi köröket, melyek legjobb tudásukat viszik bele a középiskola kérdésének tárgyalásába.

A debreczeni tanári kör elnöksége a napokban küldte meg kiváló gonddal készült elaborátumát, melyben 12 pontban körvonalazza azokat a módosításokat, melyek szerint a jövő „R-form gymnasium“ felépítését gondolja és óhajtja. Megküldte ez elaborátumot körünknek tárgyalás és hozzájárulás végett. A dolgozat másolatát körünk tagjai egyenként meg fogják kapni, magát a dolgozatot a *f. hó 18 án tartandó köri gyűlés alkalmával Bahócsi Károly* ref. kollegiumi tanár fogja ismertetni s ezzel a középiskolai reform kérdésére a mi tanügyi körünkben is napi rendre hozni.

Tanárköri gyűléseink eddig nem mentek túl a tagok érdeklődésén, de ezen a gyűlésen szóba fog kerülni az a kérdés is, hogy mennyiben lehetne épen a közép iskola ezen fontos kérdésében a laikus közönség érdeklődésének is alkalmat nyújtani.

A „Kénosi tető“-t áthelyezik.

Székelyudvarhely, decz. 12.

Udvarhelyvármegye az országnak legszerencsétlenebb fekvésű megyéje, csupa magas vízváltók által szétszakított, majdnem parallel völgyekből áll. Csak egy alig harmincz kilométer hosszú helyiértékű vasútja van, a többi vármegyékkel szemben mind az utóbbi időig aránylag csekély állami közútja volt, melyeknek fenntartása a népre, a sok műtárgy és meredek szakaszok miatt, rendkívül nagy terhet rótt.

Ezek a körülmények késztették a vármegye intéző köreit, hogy az utóbbi félévtized alatt szokatlan energiával dolgozzanak elhanyagolt utúgyeink rendbehozatalán. A kitaró és megértető munkának az eredményei aztán csakhamar jelentek is. Előbb 1 millió 200 ezer koronát kapott Udvarhelyvármegye, ezt nyomon követte a fenyédlibáni utnak állami kezelésbe való vétele, majd a felsőboldogfalva—felsőórásai, a napokban pedig a székelyudvarhely—parajdi törvényhatósági közutaknak állami kezelésbe való vétele. Közben pedig az ezen utazakaszok államosításával felszabadult és különböző czimeken, így a folyó évben inségmunka címén kieszközölt félmillióes rendkívüli utisegéllyel, a megye csaknem mindenik útján történtek szakaszátthelyezések, műtárgyépítések, vagyis a megye rajta van azon az úton, hogy teljes erővel pótolja évtizedek mulasztásait.

És az ilyen mértékben megindult munkának most egy újabb jelentős sikeréről veszünk hírt. A kereskedelemügyi miniszter ugyanis a felsőboldogfalva—felsőórásai állami utnak a patakfalva—kénosi részének áthelyezését elvileg elhatározta és annak munkálataira 160 ezer koronát költségvetésébe be is illesztett.

Az építést megelőző helyszíni eljárás a kereskedelemügyi miniszter a napokban kelt rendeletével folyó hó 23-ik napjának d. e. 9 órájára tűzette ki s az összejevetel helyéül Patakfalva községéhez állapított meg. *Sebesi János* alispán a miniszter rendelete alapján most felhívta Patakfalva és Kénos községek elöljáróságát, hogy ezen eljárást a községben szabályszerűen hirdessék ki, a kitűzött vonalak mentén levő telek-könyvi birtokosokat névszerint is hívják meg és adják tudtukra, hogy a tervezet a kir. államépítészeti hivatalnál bármikor megtekinthető és esetleges észrevételek akár ott, akár közvetlen a helyszíni tárgyalásnál megtehetőek.

Az utazakasz áthelyezési munkálataihoz a tavaszon már hozzá is kezdenek, amivel egy egész járás népének régi óhaja valóra válik.

Akció gyümölcsészetünkért.

Székelyudvarhely, decz. 13.

Egy kis közlemény keltette fel figyelmünket, az t. i., hogy a földmivelésügyi miniszter a tordai állami faiskola főkeztészt a kolozs megyei gyümölcsstermelési viszonyok tanulmányozására és szaktanácsok adására az ottani községekbe kiküldötte s meghagyta, hogy a meglátogatott községekben gyümölcsstermelési értekezlet is tartassék a nép bevonásával. Ez az akció megindult.

Elgondolkodva az udvarhelyvármegyei gyümölcsstermelési viszonyok fölött, egy ilyen akció szükségességét feltétlen indokoltnak tartjuk annál is inkább, mivel égalis és talajviszonyaink közelette és a termelési ág a nagy mezőgazdaságnak vármegyénkben a legkiadósabb s legjelentékenyebb része. S bár jól tudjuk, hogy a községek primitív gyümölcsstermelésükből is kedvező években tekintélyes jövedelemre tesznek szert, a czélirányos fejlesztést, újabb gyümölcsösök telepítését czélzó intézkedésekkel csiga lépésben megyünk előre. De ha mennők, még volna valahogy, amde a vármegye gyümölcsészeti viszonyait ápoló áll. faiskolakert üzemének megszüntetése után, fájdalom, nemcsak stagnációt, hanem visszaesést várhatunk.

A gyümölcsstermelés ápolására rendezesített szervezet, mint vármegyei szabályrendeleten nyugvó intézmény: a faiskolák üzemének ellenőrzése többkevesebb elavult állapot, melyből gyümölcsstermelésünk intenzív fejlődése egyáltalán nem várható, mivel szórványos és időszzerű aktivitása a faiskolák látogatónak magára a faiskolák üzemére vonatkozik, a népoktatási jelleg s az egységes irányítás a szervezethöz hiányzik. A gazdasági egyet agrárpolitikai a mezőgazdasági kérdésekkel annyira meg van terhelve, hogy ezen kérdés önálló bonczolgatására idővel nem rendelkezik, az annyi közhasznú egyesületek között pedig még egy sincs, mely a vármegyei gyümölcsstermelés munkálására volna hivatva. Mi marad hátra más, mint tervezetesen s azon utaknak keresése, melyen a termelés fokozását hatékonyan biztosíthatjuk.

Egyik ilyen czélravezető intézkedés volna, ha a meglévő és fennálló vármegyei gyümölcsstermelési szabályrendelet revízió alá vétetnék, különösen az ellenőrző szervezetet illetőleg. A sok faiskola felügyelői állást át kellene szervezni egyetlen állású s így meg kellene teremteni a vármegyei gyümölcsészeti vándortanítói állást s az erre alkalmazott szakembert a vármegyei gazdasági felügyelőséghez beosztani s gyümölcsstermelési ügyekben a gazdasági egyet előadó-jává tenni.

Az átszervezésre a fedezet meg volna a vármegyében. A gyümölcsészeti szabályrendelet értelmében köteles minden község a faiskolalátogatónak tavasszal és ősszel 4—4 kor. napidíjat és fuvart természetben fizetni, mely utóbbit is a községek pénzben szokták megteríteni. A községek tehát a gyümölcsstermelésért évenként 10 K kiadással vannak megterhelve, mely egy summában az egész vármegyére 1500 K-t tesz ki. Ha ezen összeget a községek közadók módjára fizetik be, csekély államsegély kiegészítéssel meg van a vándortanító évi fizetése s fuvara, amiből a vármegye összes községeit évenként két ízben köteleles volna meglátogatni s mindenütt tanítást tartani.

Ha van a vármegyének egy szakembere, kinek egyenes hivatása a gyümölcsészet érdekeit munkálni s mint ilyen a községekben a helyszínen szemléltető előadásokat, buzdító beszédeket tartani, gyümölcsösök létesítésére, telepítésre a népet sarkalni a a talajviszonyok megismerésével a községeknek legmegfelelőbb fajtaikat kiválasztani s ekép az értékesítést az egész vármegyére előkészíteni, mondjuk, ha van egy mozgató ember, ki az eszméket és terveket nem engedti alvársra, mindjárt nagyobb érdeklődéssel látna a nép a gyümölcsstermelés fokozásához.

Tegyük hozzá még azt, hogy a vándortanító a gazdasági egyesület havi ülésain működéséről mindig beszámolna s innen a gazd. egyet intencióit kivinné a nép közé, onnan pedig a gazd. egylethez behozná és feltárná a szükségessé tenni-valókat, oly tartalmas és gazdag akció indulna meg a gyümölcsstermelés érdekében, minőt más úton elérni, különösen a most fennálló szervezettel alig lehetséges.

Az a fennálló elv, hogy minden község, akár meg vannak a feltételei, akár nem, fenntartsa a faiskoláját még abban az esetben is, ha hosszú évek során egyetlen oltványt nem képes kiadni, czélzatosan és felesleges költség. Oda kellene szerintünk fektetni a súlyt és anyagi támogatást, hol a község nagyobb faiskola fenntartását sem retten vissza s meg van az illető község tanító-

jában is a fák tenyésztése iránt való hajlam és hivatás szeretet, mert ez esetben úgy a községre, mint a tanítóra nagyobb anyagi haszonnal jár annak fenntartása. A megyének 10—15 községi faiskolája, ha a közér és tanító megkapja az anyagi támogatást, többet lesz képes termelni, mint jelenleg a nagyon ellenőrzött összes faiskolák.

Gyümölcs-termelésünk iránti jóakaratumk indított az eszmének loirására, midőn más megyének törekvéseit és akcióját szemlélvük, éppen azért ajánljuk a jó ügyöt a gyümölcs-termelés pártolónak szíves figyelmébe.

Ápolónői tanfolyam.

— Egy hasznos életpálya. —

Székhelyudvarhely, decz. 14.

Tudvalevő, hogy a magyarországi kórház-mizériákat nagyrésztben az okozza, hogy mindenfelé szűkében vannak képzett ápolónőknek. Ez a hiány ma mindenik kórháznál érezhető. A magyarországi Vörös Kereszt Egyesület e bajon ápolónői tanfolyamok rendezésével igyekszik segíteni. De míg tavaly csak Miskolcra tartatott ilyen, addig a jövő évben Désen is rendez egyet. Eppen ezért helyén valónak látjuk, hogy az érdekeltek figyelmét a jóval könnyebben elérhető dési tanfolyamra felhívjuk, melynek tájékoztatóját az alábbiakban közöljük:

A magyar szentkorona országainak Vörös Kereszt Egylete 1913. évi október hó 30-án tartott központi igazgatósági ülésén elhatározta, hogy a budapesti és miskolci ápolónők-kepző tanfolyamokon kívül, 1914. évi január hó 2-től kezdve Désen is rendez az előbbiekkal teljesen egyenrangú tanfolyamot, a melynek végzett növendékeit az egyet központi igazgatósága fogja különböző kórházakban, vagy egyes betegek mellé szolgálatra beosztani.

A tanfolyamra olyan nők, a kik a beteg-ápolást hivatászerűleg óhajtják gyakorolni a erre testileg és szellemileg alkalmasak, az igazgatóság által megállapított számban valláskülönbség nélkül fel lesznek véve.

A felvétel iránti folyamodványokat Parádi Ferencz dr. ügyvezető főorvosnál, a dési Rudolfskórház igazgatójánál kell benyújtani, vagy e címzen postán beküldeni.

A tanfolyamra jelentkezők utiköltségeit a választmány nem köteles ugyan fedezni, de egyes szegénysorsu jelentkezőknek, kiket az utazás költségei nagyon megterhelének, a választmány az ügyvezető-főorvoshoz beadott kérésre az utazás költségeit segélyképen megtérítheti.

A tanfolyam, mely 6 hónapig tart, első hónapja a próbahónap. Ennek elteltével a tanuló az egyetli igazgatóság részére kiállított nyilatkozatban kötelezettséget vállal.

A próbahónap letelte után a tanulók, ugyanint később ápolónő korukban is, szabálynak megfelelő ruházatot az egylettől kapnak, de fehérneműt és lábbelit maguk kötelesek beszerezni. A próbahónap kivételével a tanulók havonként utólag 10 korona szabpénzben részesülnek. Teljes ellátás (lakás, fűtés, világítás, mosás és élelmezés) a tanulókat az egész tanfolyam ideje alatt díjtalanul megilleti.

A tanfolyam végeztével a tanulók vizsgára, ennek sikeres letévése esetén pedig az egyet központi igazgatósága által, mint segédápolónők két évi próbaszolgálatra bocsáttatnak. A segédápolónő fizetése évi 300 korona.

Két évi próbaszolgálat után a segédápolónő újabb vizsgát tesz s ha ezt sikerrel megállotta, rendes ápolónői oklevelet nyer. A rendes ápolónők fizetése a szolgálati időhöz és érdemekhez képest évi 300 koronától 600 koronáig terjedhet, a mihez bizonyos esetekben személyi pótlék, jutalom vagy segély is társulhat.

Úgy a jelentkezők, mint az ügy érdekében azonban kívánatos, hogy ápolónői pályára kizárólag olyanok lépjenek, a kik e nemes pályát nemcsak anyagi előnyökért, hanem igazán átérté-

hivatásból választják, mert feljebbvalóik elismerését, a maguk belső megelégedését és az ember-szeretet gyakorlása közben érzett igaz boldogságot csak ezek fogják teljességében elérni.

A közvilágítás rendezése.

Székhelyudvarhely, decz. 18.

Régi panasz tárgyát képezi, hogy a közvilágítási naptár elkészítésénél nem voltak figyelemmel a mi égaljati viszonyainkra. Némely időszakban a lámpákat hamarabb kioltják, mintsem kellene, viszont van időszak, mikor még egész világosan meggyújtják azokat. De a lámpák elosztása sem felol meg a kívánalmaknak, a mony nyiban ott égetnek fél éjjel égőt, a hol annak kioltásával nehéz sötétség száll a vidékre, ellenben helyenként az egész éjjelégők földszámban vannak.

Ezeket az anomáliákon kívánt a villamos bizottság segíteni, a mikor a villamos művek vezetőségét ez irányban ajánlattételre birta fel. A villamos művek központi igazgatósága a következő ajánlatot tette a városnak:

A jelenlegi 268 darab 16 gyertyafényű szén-szálas és 1 drab 50 gyertyafényű fémszálas lámpát 32 gyertyafényű fémszálas lámpákra cserélik ki. A 8 darab 10 ampéres lámpa helyett 8 darab, egyenként 400 gyertyafényű fémszálas izzólámpát adnánk, míg a jelenlegi 1 darab 300 gyertyafényű és 2 darab 25 gyertyafényű fémszálas lámpa megmaradna.

A villamos bizottság ez év május 15-iki jegyzőkönyvében javaslatba hozott izzólámpát átkapcsoljuk. Mind e változtatások elvégzése után 156 darab 32 gyertyafényű fémszálas, 2 darab 25 gyertyafényű fémszálas, 1 darab 300 gyertyafényű fémszálas egész éjjel és 113 darab 32 gyertyafényű fémszálas, 8 darab 400 gyertyafényű fémszálas féléjjeli lámpa fogja a közvilágítást szolgáltatni.

Folyó év április 28-iki átíratunkhoz mellékeltük egyuttal az új közvilágítási naptárral, mely szerint a féléjjel lámpák oltási ideje esti 10 óra; ezzel szemben lényegesen bővült az egész éjjelre eloltási ideje. Színház és egyéb ünnepek alkalmával a féléjjel lámpák eloltási ideje 10 $\frac{1}{2}$ óra lesz.

Fent felsorolt közvilágítás évi díja 5200 K és ha a tek. Tanács később a közvilágítási lámpák számát növelné, úgy minden egyes 32 gyertyafényű egész éjjelre 3823 órát égő fémszálas lámpa évi díja 36 K és mindegy 32 gyertyafényű fémszálas féléjjelre, 1562 órát égő lámpa évi díja 22 K. A nagyobb vagy kisebb fényerejű lámpák évi díja aránylagosan fog csökkenteni vagy emelkedni.

A közvilágítás fenti átalakítása — mint már bátrak voltunk felemlíteti — mintegy 2500 K befektetést kíván, mely után szintén hajlandók vagyunk a bérletszerződésünkben megállapított bérleti díjat fizetni.

A közvilágítási naptárra vonatkozó javaslata a következő:

Nap csoport	Kezdeti óra	Vége óra	Nap csoport	Kezdeti óra	Vége óra	Nap csoport	Kezdeti óra	Vége óra
Január								
1—15	4	6 $\frac{1}{4}$	1—6	4 $\frac{1}{4}$	6	1—5	5 $\frac{1}{4}$	5 $\frac{1}{4}$
16—31	4 $\frac{1}{4}$	6	6—15	4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	6—10	5 $\frac{1}{4}$	6
Február								
			16—20	4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	11—15	5 $\frac{1}{4}$	6
			21—25	5	5 $\frac{1}{4}$	16—25	5 $\frac{1}{4}$	4 $\frac{1}{2}$
			26—28	5	5 $\frac{1}{4}$	26—31	6	4 $\frac{1}{4}$
Április								
1—5	6	4	1—5	6 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{2}$	1—15	7 $\frac{1}{4}$	2
6—10	6 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	6—10	7	2 $\frac{1}{4}$	16—30	7 $\frac{1}{4}$	2
11—15	6 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	11—15	7	2 $\frac{1}{4}$			
16—20	6 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	16—20	7 $\frac{1}{4}$	2			
21—25	6 $\frac{1}{4}$	3						
26—30	6 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$						
Május								
Junius								
Julius								
1—5	7 $\frac{1}{4}$	2	1—5	7 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{2}$	1—5	6 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{2}$
6—15	7 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$	6—10	7 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$	6—10	6 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$
16—20	7 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$	11—15	7	2 $\frac{1}{4}$	11—15	6	3 $\frac{1}{4}$
21—25	7 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$	16—20	7	3	16—20	5 $\frac{1}{4}$	4
26—31	7 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{4}$	21—25	6 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	21—25	5 $\frac{1}{4}$	4 $\frac{1}{4}$
Augusztus								
Szeptember								
Október								
1—10	5 $\frac{1}{4}$	4 $\frac{1}{4}$	1—5	4 $\frac{1}{4}$	5 $\frac{1}{4}$	1—5	5 $\frac{1}{4}$	6 $\frac{1}{4}$
11—15	5	4 $\frac{1}{4}$	6—15	4 $\frac{1}{4}$	5 $\frac{1}{4}$	6—25	3 $\frac{1}{4}$	6 $\frac{1}{2}$
16—20	5	6	16—25	4 $\frac{1}{4}$	5 $\frac{1}{4}$	26—31	4	4 $\frac{1}{4}$
21—25	4 $\frac{1}{4}$	5	26—30	5 $\frac{1}{4}$	6			
26—31	4 $\frac{1}{4}$	5 $\frac{1}{4}$						

A városi képviselőtestület ezen ajánlatot a napokban tartott közgyűlésében tárgyalta, a mi-az a kívánság jutott érvényre, hogy a 8 drb

ivlámpa ne cseréltesék ki 400 gy. fényű féléjjel lámpával, vagyis a régi ivlámpák vissza-szerelendők; továbbá, hogy a kért 2500 K befektetést megsavazza, ollenben az eddig fizetett 4789 K-t a kért 5600 K helyett csak 5200 K-ra hajlandó felelni; további kívánsága pedig az, hogy a 10 óra oltásra beállított féléjjel égők állandóan $\frac{1}{2}$, 11 óra oltassanak.

A közgyűlés kívánságát, mint értesülünk, a Ganz központi igazgatósága csakis 5800 K évi átalány mellett hajlandó teljesíteni, a így egyelőre a közvilágítás javítását céljzó egész akció kutba esett. Mindenesetre szükséges, hogy ez irányban a tárgyalások újból és sürgősen megindittassanak.

HIREK.

Székhelyudvarhely, decz. 14.

Elmekórság.

Próbálja meg valaki mostanában és nézze végig a birek rovatának csak a címeit. Megfagy ereiben a vér. Gyilkosság. Különféle öngyilkosságok. Vonatörszelettközések. Vadászati szerencsétlenségek. Robbanási katasztrófák. Turistalezubánás. Aviatikus halál. Vízbefulladások stb. Valóságos idyll, ha egy szerény gutaütést talál az ember közöttük. A naponta többször előforduló gyilkosságokat és öngyilkosságokat az *elmekórság* okolják meg. Kétségtelen, hogy úgy van, hogy az *elmekórság* mindenkinek a szomszédja. Egyetemes emberiségi veszedelem. Hiba, hogy még nem csináltak róla statisztikát, hogy mennyi életet és hogyan?

Nem volna érdemes róla szólni, ha az élő nemzedék annyiszor és oly rémséges formákban nem találkozott volna vele. Felmérvetemben is egész sorozat ilyen szörnyűség emléke él a mivel az *elmekórság* szakadatlanul lappangó baja emberiségnek, egészen bizonyos, hogy ez a marczangolás nem az utolsó sehol. Sőt mivel a beteg elmékre a „nagy“ cselekedeteknek szuggesztív ereje van, biztosra vehető, hogy minden egyes eset utánzókra talál a beteg elméjű emberek széles nagy világában.

Nagy baj, hogy a modern ember, még az is, a ki fölvilágosodottnak hiszi magát, az *elmekórsággal* szemben még mindig középkori sötét-ségben van. Ha családjában, vagy rokonságában fordul elő, szégyenli, takargatja. Az *elmebajos* emberrel kinalódik-vergődik. Minden eszébe jut előbb, csak az legutoljára, — olykor későn — hogy az *elmebajos* ember nemcsak beteg, hanem veszedelmes is.

A kultúrának kell legelőbb is nagyobbban lenni az őszinteségnek. Ma már a tuberkulóziáról, sőt a syphilisről is úgy beszélünk, mint azomorú tényről, a miről azonban beszélni kell és a mit tudni kell.

Az *elmekórságokról* azonban nem úgy beszélünk, mint szintén veszedelmes, de közönséges betegségről. Ezt mindenki diszkrétül takargatja s a mi még rosszabb, nem ismeri. Ennél is rosszabb, hogy még ismerni sem akarja. A legtöbb ember és család példálul megelégszik azzal, hogy valamelyik ismerőse vagy családtagja különccz, furcsa, ideges, nem normális. Száz kitérő szónk is van az ilyenre, csakhogy ne kelljen vele komolyan foglalkozni, vagy a hatóság közbelépését igénybe venne. A kisebb községekben még éppen az u. u. futóbolondok szabaddon járnak.

Ha baj támad, rendezes ez a vélemény: — Hirtelen kitért rajta az örültség. Ki hitte volna. Nem látszott rajta meg.

Mind *caupa* előítélet. Már régen tudjuk, hogy örültség nem szokott csak egy hirtelen kitérni. A beteg elme olykor évekig czipeli kinos belső szenvedéseit és diaszimulál, vagyis színleli az ép elmét.

Ez pedig éppen a legveszedelmesebb *elme-*

kórásgoknál van így. Főképpen a melancholikus és maniakus elmebajoknál. Ezek bent „énekek”, iszanak és kinyukban valamely nagy-nagy cselekedetet terveznek. A vége valami erupció. Ólós vagy öngyilkosság.

A figyelmes szemlélő, kivált ha szakértő orvost vesz maga mellé, könnyű szerrel megállapíthatja, hogy a beteg józan esze mögött a logszörnyűbb baj lappang.

Ha a kolera közveszedelem, ha a tüdővész közveszedelem, ha a leusz közveszedelem: miért nem az az elmebaj?

Tudom, hogy a törvény bizonyos kautálékkal megengedi, hogy hatósági erőhatalommal szállítsák gyógyintézetbe az elmebajost. De az én álláspontom nem ez, hanem az, hogy minden elmebajost be kelljen jelenteni a hatóságnak, épp úgy, mint a most tisztelt közveszedelmes betegségeket. A hatóság azután orvosi szerveivel vizsgálja meg a bajt és rendelkezésként így vagy úgy. Sőt állandóan ügyeljen föl még az „otthon hagyott” betegre is.

Legyünk ezzel tisztában, hogy korunkban az elmebajok keletkezésének bőséges forrásai vannak s a veszedelem egyre jobban általánosodik. El kell kezdeni azt a bizonyos fölvilágosodást ezen a homályos területen is, ha csak éventént néhány tucat jobbra érdemes ember életét nem akarjuk eldobni a sötétségnek.

A városi költségvetés

a város képviselőtestülete 9 ikén tartott folytatós közgyűlésében tárgyalta le és állapította meg a jövő évben fizetendő pótdadók mérvét. A jövő év költségvetését megelőzőleg a folyó évi pótköltségvetést terjesztette elő a tanács a gyéren látogatott közgyűlésnek, melynek rendén Dr. Sebesi János és Valentsik Ferencz felszólalásai nyomán azt a gyűlés ezen tételre állapította meg: családi pótlék címén 662 K, fogyaszt. és vámközelősegi pótléka 1826 64 K, elhagyott gyermekek menhelyi díja 4273 45 K. Az árviz okozta rombolások helyreállításához szükségeltető 11390 K-t névszerinti szavazással az építkezési és szabályozási alapról veszik el.

A jövő 1914. évi költségvetést, mely 259875 85 K szükséglettel és 180309 42 K fedezettel és 75%-os pótdadóval volt preluinálva, Gotthárd János polgármester azzal a javaslattal terjesztette elő, hogy különböző címeken felvett kiadások 9140 K-val redukáltassanak, melyet a közgyűlés el is fogadott azzal a hozzáadással, hogy a bevételek közé favám-czimen 1000 K-t, tovább, ellenben a kiadások közé az Országos daloskövetség által jövő évben itten rendezendő hangverseny költségeire 3500 K, a rendőrségi telefon céljaira 300, az elhagyott gyermekek menhelyi díjára 1690 K. fizetessék, ellenben Pap Zsok József indítványára két 2 vámelendőri fizetés, ez állások megszüntetésével, kihagyassék.

Ezen tételek beállítását a költségvetés így alakult: szükséglet 256205 85 K, fedezet 181309 42, hiány 74896 43 K. melynek fedezetére 71%-os pótdadót vetnek ki. Utóbb eszközölt számvevői vizsgálat alapján megállapították, hogy a hiány fedezésére 70% pótdadó is elegendő.

Szabad Lyezeum mult vasárnap sorozatában *Jaklovsky* Dénes r. kath. főgimn. tanár tartott igen érdekes, mindvégig feszült figyelmet keltő előadást a régi görögök építészetről, a különböző építési stílokról, művészetről, bemutatva vitatóképekben a még fennálló, de az idő vasfogától megrongált műremekeket. Előadás után *Váradi* Sándor realisk. III. oszt. tanuló szavalt Petőfi S. *Hazáról* című költeményét, s a Hymnus hangjai mellett oszlott szét a közönség. Mondanunk is fölösleges, hogy a Szabad Lyezeum ez idej sorozata iránt igen nagy érdeklődést mutat a közönség s minden egyes előadás zsufolt ház előtt van megtartva. A mai lyezeumon Dr. *Paál* Árpád m. főjegyző tart előadást, a Dalegyet énekel és szavaltok is lesznek.

A Nőegylet teaestélyét ez alkalommal Mikulás-estély címén a mult szombaton tartotta meg. Az estély bár az előbbi évekinél kisebb látogatottságnak örvendett is, de fénye és hangulatára nem maradt ez alkalommal sem azok mögött, s a közönség elég nagy és áldozatkész volt ahhoz, hogy az idej karácsonyfa is a szeretet és hála melegségét s a boldogság reszkető csillámát idézze fel azok körében, kiknek a jószívű és áldozatkész társadalmon kívül nincsen senki de senkije a világon. A mulatsági anyagi eredménye is — tekintettel a tekintendőkre, a mai viszonyok közt — fényesnek mondható; befolyt ételekből, italokból, virágból, sorsjegyekből, belépti díjakból és felülfizetésből összesen 1346 kor. 93 fillér; ebből kés kiadás 746 kor. 93 fillér s így a tisztá jövedelem kerek 600 korona, mindössze 3—4 koronával kevesebb mint a tavalyi tea-estély eredménye. Igazán meghozta hát ugy erkölcsi, mint anyagi téren az az önfeláldozó fáradozás eredményét, amelyet a rendező elnökség: *Esztégár* Bálintné, *Mesey* Kornélia, *Salamon* Béla és az egyet lelkes buzgó elnöke *Bomolay* Lajosné kifejtének s miért társadalmuk elismerését legnagyobb mértékben kiérdemelték. A Nőegylet elnöksége ez uton fejezi ki hálás köszönetét a felezőgáló hölgyeknek és dr. *Sebesi* János alispán urnak, *Törlei* József és *Társá* cigiznek, a *Városi* Tanácsnak, a *Ganz-féle* villanygyár Igazgatóságának, *Szabó* Istvánné, dr. *Horváth* Károlyné, özv. *Hoitz* Vilmosné, *Biális* Irma öngyűségeiknek, a *Gyertyánffy-féle* vaskerekedésnek, *Barkóczy* Albert vendéglős és *Rudnyák* Péter kertész urnak szives anyagi támogatásukért.

Megbizás. A kereskedelemügyi miniszter *Raisz* Ernő műszaki főtanácsost áthelyezte s a IX. közuti kerületi felügyelői teendőkkel *László* Sándor műszaki tanácsost megbízta.

Br. Eötvös és Bethlen Gábor-ünnepély.

A róm. kath. főgimnázium Br. Eötvös József születésének századik — Bethlen Gábor fejedelem-ségének háromszázadik évfordulója alkalmából f. hó 21-ikén d. e. 11 órakor az intézet tornacsarnokában ünnepélyt rendez, a következő műsorral: 1. Megnyitó beszédet mond *Kovács* János tanár. 2. Nyitány. Előadja az önképzőkör zenekara. 3. Eötvös regényeinek célzatosságáról előadást tart *Jakab* Albert VIII. o. t. 4. Vár és kunyhó *Irta* Eötvös József; szavalja *Szilágyi* Ignác VIII. o. t. 5. Emlékezés Bethlen Gáborról, tartja *Frölich* Ottó főgimn. tanár. 6. Bucsu. *Irta* Eötvös József, énekl a önképzőkör férfikara.

A városi Szépitő-egylet ma délelőtt 11 órakor a tanácsház termében tartja alakuló gyűlését.

Tilos védjegy alkalmazások. A marosvásárhelyi kereskedelemi és iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy védjegyeknek más árukra alkalmazása, mint a melyre lajstro mozva vannak — tilos. A kamara csak oly védjegyeket fog ezután lajstromozni, amelyekben a védett áruk felsorolva vannak.

Halasztási engedély az adófizetésekben. A közgazdasági viszonyok nyomasztó hullámai tulajdonképpen még csak most vetődtek ki a maguk borzalmasságukban ide hozzánk. Olyan pénztelen világ van, aminőt elképzelni is képtelenség volt most egy éve, amikor a központból jövő híreket fejszólva olvasta az ember. Az általános pénztelenséget itt különösen súlyosbitják a mult és a folyó évi rossz termés és a pusztító árvizek, melyek kibatásukban most a kereskedő és iparos osztályra nehezdednek. Ez a tarthatatlan helyzet készítette kereskedőinket és iparosainkat, hogy az adófizetésre halasztást kérjenek. A pár száz aláírással ellátott kértést a kérelmezők a közigngatási bizottsághoz nyújtották be, és tekintettel a viszonyokra, egy fél éves haladékot kérnek a fizetésre. A bizottság tekintettel arra, hogy a vevő közönség a logcaekélyebbre kényszerült mérsékelni szükségletét, de meg a kihitelezett áruk behajtása is lehetetlenné vált, a kértést méltánylandónak találta, s azt pártólólag határozta a miniszterhez felterjeszteni. Egyben a pénzügyigazgatóságot is megkereste a bizottság, hogy az adóvégrehajtásokat a lehetőségig mellőzze.

Adomány. *Szabó* Iona Bukurestből édes anyja emlékére 20 koronát küldött a Nőegylet olókkéhez a szegény gyermekek karácsonyjárára. Fogadja az elnökség hálás köszönetét.

Az erdélyi egyházmegye névtára.

Hosszabb szünet után ismét részletes névtár jelent meg az erdélyi egyházmegyéről. A nagykiterjedésű egyházmegye 239 plébániát és 2187 főkegyházat foglal magában, a római katolikus hívek száma 377.129, a görög katolikusoké 752.259. Az egyházmegye élén 1897. június 28. óta *Mailáth* Gusztáv Károly gróf áll, a ki a püspökök sorában a hetvenegyedik. A világi papság száma 358, a szerzeteseké 96, a növendékpapoké 58 s az apácáké 418. A státusnak hét gimnáziuma van 2444 tanulóval, 22 világi pappal, 20 szerzetessel és 73 világi tanárral. A katolikus elemi iskolák száma 414 s ezekben 416 tanító 22.803 gyermeket oktat.

Doktorrá avatás. A kolozvári *Ferencz* József egyetemen tegnap avatták a jogtudományok doktorává *Gotthárd* Ferenczet, *Gotthárd* János polgármester fiát.

Szilveszter estély. A széles körben megnyilvánult közöbajnak megfelelően, mint értesülünk, a Nőegylet elnöksége azon korábbi határozatát, hogy ezt a szomoruan nehéz esztendőt vig Szilveszter-est keretében bucsuztassa el, fentartja, s az év utolsó napján házas jellegű estélyt tart. A mulatság a vármegyeház dísztermében lesz rendezve.

A székelyudvarhelyi Közművelődési Egylet tisztikarát és összes tagjait *Gotthárd* János polgármester úgyvezető elnök f. hó 18-án d. u. 5 órára a vármegyeház kistermében közgyűlésre hívta össze. A gyűlés tárgya az alapszabályok módosításának megejtése és az úgyvezető elnök lemondása folytán az elnöki állás betöltése.

Az esküdtzék törvényjavaslat. Egyes napilapok azt a hírt közölték, hogy a főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága az esküdtzékéről szóló törvényjavaslatot visszaküldte a képviselőházhoz azért, mert a javaslat 27. szakaszában a bűnvádi perrendtartásnak már hatályon kívül helyezett 426. szakaszára hivatkozott. Ez a híradás több tekintetben téves. Téves mindenekelőtt azért, mert a főrendiház említett bizottsága még nem tárgyalta a javaslatot, tehát nem is foglalkozhatott részleteivel. Téves az is, hogy a javaslat a bűnvádi perrendtartásnak egy hatályon kívül helyezett szakaszára hivatkozik. A javaslat előkészítésében résztvevő kiváló szakférnak, a kiket a miniszter *Julius* és *augusztus* hónapjában többször meghallgatott, a királyi Kuria másodelőnöke és két tanácselőnöke, a koronaügyészség és a királyi Kuria több tagja, a kik közül többen írásbeli véleményt is mondtak, nem kifogásolták a szóbanforgó kérdésnek azt a megoldását, a melyet a javaslat tartalmaz. A mennyben később a főrendiház közjogi és törvénykezési bizottságában, a mely valószínűleg csak a jövő év elején foglalkozik a javaslattal, a kérdés újból fölvetetik, a kormány ki fogja fejteni a maga álláspontját és annak érveit.

Tanítógyűlés. A róm. kath. tanítóegylet havasálji főkköre f. hó 16-án d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyen a szentferenczrendiek iskolájában *Szabó* Antal kántor tanító elnöklésével az egyesületet ért sérelem megtorlása tárgyában rendkívüli ülést tart.

Adományok a Petőfi emléktábla-alapra. A következő sorok közlésére kértünk föl: Székelykeresztúron a Petőfi utolsó földi hajlékán emelendő emléktábla költségeire a következő adományok folytát be: *Horváth* Lajos küldeménye 10 20 K, *Elekes* Domokos utján 69 93 K, *budapesti* V. ker. főgimnázium ifjusága 4 K, *velmezbányai* ág. h. ev. liceum főgimn. Petőfi önképzőköre 5 K, *zeolnai* áll. főreáliskola 10 K, *törökbecsei* áll. polg. iskola 7 40 K, *szombathelyi* áll. polg. fuiskola 5 K, *szatmárnémeti* ref. főgimn. 5 K, *losooczi* polg. leányiskola 1 K, *lugosi* zárda iskola növendékek 2 50 K, *zalatnai* áll. polg. leányiskola tantestülete 5 K, *győri* áll. polg. fuiskola 3 70 K, *Természettudományi Társulat* *Ilosvay* Lajos udvari tanácsos utján 30 K, *budapesti* deák-téri ág. hitv. ev. iskolák 10 K, *besztercei* áll. polg. leányiskola 6 K, *kaposvári* polg. fuiskola 2 K, *Lázár* Kálmán 2 20 K, *ősz* ezen 178 93 K. *Szentmártoni* Kálmán gimn. tanár, pénztáros.

A Székely Dalegyelet Székelykeresztúron. Mult vasárnap Székelykeresztúron igen szépen sikerült hangversenyt és táncestet rendezett a székelyudvarhelyi dalegyelet. A hangversenyen a dalegyületen kívül igen mély hatású szorepléssel vált ki a székelykeresztúri zenekedvelők zenekara. Erre a műkedvelő társulatra bármilyik nagyváros műtrő közönsége büszke lehetne. Végtelen sok szinességgel, kifejező erővel és tudással tud munkálkodni. Az estély műsorában még nagyon tetszett *Szomesán* László ügyvédjelölt szavalása, *Bođrogi* Balázs és *Papp* Sándor ének-kettőse. Az utóbbit *Berzalts* László tanítóképzőintézeti zenotanárs kísérte zongorajátékkal, ami szép hatásal látta az éneket, s amit külön is felemlíteni azért tartunk szükségesnek, mert *Berzalts* egyike a vidék neves zeneszerzőinek, s fiatalága mellett is már sok érdemot szerzett a zeneoktatásban. Ezzel a személyes értékével is közreműködése jelentősen emelte az estélyt. Hangverseny után a közönség friss kedvben sokáig együtt maradt, s dalosnalkát melegeg ünnepelet és minél többzör kívánta hallani. A dalegyület pedig kifogyhatatlan volt a szebbnél-szebb fénikarokban, s minden újrázásra új nótával felelt. *Lőrinczi* István oszeres, *Gálfalvy* Samu tanár, *Bacso* Lajos ref. lelkész és *Dr. Elekés* Dénes nyilvános felsőfőiskolák is kifejezték a közönség köszönetét, s nagy meglege déssel és szeretettel méltatták a dalegyület eszményi czélokra való törekvését, s a székelykeresztúri zenekedvelők zenekarával való testvéri összekapcsolódást.

Halálozás. *Demény* Ferencz tábl i bíró és nejét *Reicher* Irént, sulyos capás érte, *Pircsike* fiók életének 11-ik évében f. hó 11-én Csikszere-dában elhunyt. Emléke legyen áldott.

Nyilvános elszámolás. Felkértek a következő sorok közlére. A Nőegylet Mikulás-estélyén felülfizettek: *Dékán* Samu 4 K, *Győrfi* Ferenczné 2 K, *Zonda* József 5 K, *Sándor* Albert (M. Andrásfalva) 2 K, *Esztégár* Bálint 1 K, *Homolay* Lajos 3 K, *Duka* András 2 K, *Leichtner* Gyula 6 K, *Koncz* András 3 K, *Dr. Ráduly* 2 K, *Persiani* János 5 K, *Kövesdy* József 3 K, *Juhász* Dezső 1 K, *Dr. Réffy* Zoltán 5 K, *Dr. Vass* Lajos 6 K, *Dr. Lányi* Imre 5 K, *Dr. Páffy* Jenő 2 K, *Hirsch* Herman 3 K, *Dr. Fajcsék* 3 K, *Ukron* János 6 K, *Szöllősi* Samu 5 K, *Gyárfás* Pál 8 K, *Imrich* Vilmos 1 K, *Zombori* 1 K, N. N. 1 K, *Dr. Szöllősi* Odón 8 K. Összesen 93 korona.

Alapszabályok jóváhagyása. Az állami tisztviselői országos egyesületének székelyudvarhelyi köre alapszabályait a m. kir. belügyminiszter láttaozta.

Elemeltek egy hidat. Hallatlan vakmerő lopásról veszünk hírt. A Petőfi utca 10 számú ház előtt lévő, a Vargapatakon átvívó hidat, szerdán délelőtt fényes nappal, ismeretlen tettesek elemelték. A rendőrség a nemzetközi stílus tettesek ellen széles körű nyomozatot vezetett be.

A legkiválóbb orvosok egyhangu véleménye, hogy a gyermek a fejlődés szakában van legjobban arra utalva, hogy hatékony tápszerekkel erősítve a legkülönbözőbb betegségek ellen ellentálló képessé téssek, s ugyancsak egyhangu vélemény az, hogy e célra legalkalmasabb a Zoltán-féle csukamájolaj, melynek tápereje igen nagy s mivel sem kellemetlen szaga, sem rossz ize nincs, a gyermekek szívesen veszik. Készítője *Zoltán* Béla gyógyszerész Budapesten s üvegeje 2 korona a gyógyszerárakban.

Polgári fillérestély. A f. hó 16-ikán tartandó fillérestélyre a rendezők a következő műsorról gondoskodtak: 1. Nyitány, a helybeli zenekar által. 2. Felolvas *Biró* István tanár. 3. Szaval *Wagner* Lujza. 4. Monolog, előadja *Rájk* Sándor. 5. Szaval *Bányay* László 6. Dialog, előadják: *Bardocz* József és *Orbán* Ferencz. — Rendezők: *Szombafalvy* Margit és *Burghardt* Anna. Műsor után éjfélig tartó tánc következik.

Nimród. Ma jelent meg változatos tartalommal, érdekes képekkel a *Nimród* című vadász és versenysport lap második száma. Vezető cikkében *Gróf András* Gyula dobrini vadásztárol számol be és *Ögróf* Pallavicinai által e vadászatiól készített fényképfelvételeket reprodukálta. A lövedék határáról *Dr. Balogh* Arthur irt szakerű cikket; *Gy. Takács* Gyula Szív és fegyver czímen elmélkedik a fegyverhasználatról; *Fischer* János pedig egy izgalmas oroszánvadászról számol be. Ezekon kívül a vadászati című változatos rovata mellett a most készülő új vadásztróvnyból közöl részleteket. A szöveg között számtalan fényképreprodukció élénkíti a jól szerkesztett vadászajánlot. Kiadóhivatala: *Franklin* Társulat, IV., Egyetem-u. 4. Előfizetési ára fél évre 6 korona.

Vasutasok öröme. Régi árelmélet orvosolta és kivanaságát teljesítette a vasuti altiszteknek a kereskedelmi miniszter, midőn 79863 sz. rendeletével megengedte, hogy a B. táblázat 8 ik fizetési osztályába tartozó altisztek a magy. áll. vasutaknak II. ik kocsiosztályában utazhatnak. Eddig ugyanis III-ik osztályon kellett utazniok. A B. táblázat fonti fizetési osztályába tartoznak a főraktárnokok s velük egyrangban levő vasuti tisztviselőik.

A pletyka. Legocsmányabb rákése az emberiségnek. Ugy furakodik be az emberek társadalmába, mint a titkon oldó féreg a fába és öröl. Ki az apja, ki az anyja... hiába keresed Soha nincs gazdája. Ha megindul, gyilkolját törnől metszőbb köszörőli meg az ember s veszedelmesebbé kovácsolja a gyilkoló fegyvernél, mert nem a testet keresi soha, hanem a lelketet. Alattomos. Akkor vág, mar, mikor nem is gondolod. Mikor megindul, zugva rohan tovább s ahol elhaladt, ott az emberi erények bajtásai, mint a gyenge növények a nap hevétől lepörzöldöve jelzik utját a lelkiismeretekben. Botor energiája az emberek tulitengő becsület érzete, melyben mindenki a becsület ügyezéseket vádol s önkéntelenül súlyozzi magát az utca sarába ha transmissiót tehetett alája saját egyéniségéből. Lám, lám ilyen az ember jellemvonása. Gyakran szereti felkapni a szemetet s az ónmaga szennyéből is tapaszt hozzá. Ma tíz, holnap száz, aztán ezer meg ezer told-föld hozzá egy-egy darabot, amíg a társadalom kialakítja, kiformálja s egyuttal ki is szinezi a maga képét, melynek undorító leheletétől le kell omlania hová czélok a tömeg, s bálványá kell változson, ki futva menekül s visszatekint ré. Szennyez, sőtétit, öldöz, gyilkol és állítat tesz mindenkit a pletyka.

Egy szép végrendelet. Jelentettük, hogy *Papp* János nyugalmazott róm. kath. 45 éves eseres Máréfalván elhunyt. A megboldogult 15 évig volt pap, 45 évi volt buzgó wáfára s menyti gazdának. Szorgalma, takaréksága és józan élete által tört ki. Füllért fillér mellé tett, hogy legyen a miből jót tegyen. Vagyonát, „melyet igazságos és fáradtságos munka után szerzett meg: mértékletes és takarékos élet által tartott meg s így jogos tulajdona s a felett szabadon rendelkezhetik, a következő czélokra hagyja“: 1. Hitközsége részére, kepe megváltási czélra hagyott 10.000 azaz tízezer koronát. 2. Egy szegény rokongyermek részére alapítványképe a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium kezelése alá 6000 koronát. 3. Máréfalva temploma részére, melybe életében egy oltárt készíttetett 1000 koronával, hogy 1000 koronát tőkegyarapítására, 1000 koronát pedig miso alapítványra. 4. Máréfalvi hitközségnek hagyja házat kiadendóvó czéljára n hogy 2000 koronát az óvodó díjazására. 5. A papnevelő intézetnek hagyott 800 koronát. 6. Elhalálozása évfordulóján osztassék ki 200 korona kamatja. 7. Robonainak hagyja szülőitől örökölt birtokait s négy testvére leszármazottjai részére hagy 1000—1000 koronát, összesen 4000 koronát. 8. A mikházi szerzetáznak 200 koronát. 9. Értékes ezüst kelyhét a máréfalvi templomnak. 10. Sirkőre 500 koronát s 200 koronát sírfentartási, ápolási költségekre. 11. Felemliti, hogy Nyárádremetére, örökklámpa olajra hagyott 400 koronát s szentmise alapra 200 koronát. Jobbgyálvára is életében letett 600 korona tőkét kiadendóvona czéljára. 12. Ha még valami fennmarad, azt hagyja a helyi szegény alapra.

Nagy dalestély január negyedikén. Újvő első vasárnapján a székelyudvarhelyi székely Dalegyület nagy dalestélyt rendez a helybeli színházteremben. Helybeli és vidéki műkedvelőknek, s hivatásos szereplőknek egész csapatja fog közreműködni, s maga a dalegyület is több olyan újdonassággal fog fellépni, amit méltó érdeklődéssel várhatunk. Többi között a jövő év országos dalosverseny egyik hatásos versenytáborját is előadják. A meghívókat és műsört a napokban fogják szétküldeni.

Tejelőverseny Szentpálon. Az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztők egyesülete Kolozsvárt *Br. Jósika* Gábor elnöklete alatt igazgató választmányi ülést tartott, amelyen *dr. Kóds* Mihály min. oszt. tanácsos indítványára kimondották, hogy az erdélyi falvakban, hol az állattenyésztés magasabb fokon áll és tejszövetkezett van az 1914-ik évben rendszeres tejelőversenyt rendeznek. Udvarhelyvármegyében Homoródszentpálon községet jelölték meg mint olyat, hol a tejelő verseny rendezése indokolt s egyezersmind a legtöbb sikert is ígér. A költségekre és jutalomdíjakra összeget vettek fel s remélhetőleg közelebből megindul a tárgyalás az egyesület és a község között.

Országos érdeklődés és elismerés. A Szejko furdó részvénytársaság szervezését, — mint bennünket értesítésk, — az ország Tanítóegyesülettel, Tanítószövetségével, azok főkköröi és tagjai személyeként is a legmelegebb elismerés kifejezése mellett, vételkedve igyekeznek részvényjegyzéseikkel és az agitatóió költségeiből való hozzájárulásukkal támogatni, a kitűzött czéljához, valóulás olé juttatni. Különbösen Udvarhely, Bács-Bodrog, Tomes, Torontál, Krassó-Szörény, Alsó-Fehér, Koloza, Moson, Sopron, Sáros, Bars, Kis-Küküllő vármegyék tanítótsága viseltetik igen melog rokonszevenvel az ügy iránt s néz a legnagyobb bizodalommal: a december hó 27-ére kitűzött alakuló kögyűlés elé, hogy a megalakult R. T. alapítóköjével aztán biztosítja Szejke megvételét, parcellázását és tovább építését, a gyermeknyaraló-telap létesítését. Ezen akcióio pártoltságában, az első sorban érdeklét Székelyudvarhely város lakossága áll első helyt és támogatja azt.

Kitüntetett baromfitenyésztő. A napokban Budapesten megtartott országos baromfi-kiállításon a bíráló bizottság *Séra* Kálmán székelyudvarhelyi áll. főreális tanárnak kiállított sajtátenyészteü ludiáiert 1 első és 1 második díjat (érmét) ítélte oda. A szépen fejlett példányokat darabonként 60 kor. kapkodták ol. Itt jegyezzük meg, hogy a kiállításon voltak példányok, melyeket 600—800 K. áron vásároltak a szakerű tenyésztők.

Az Apolló mozí ma kezdi meg művészi nivőju előadásal sorozatát. A megnyitó előadás keretében bemutatóra kerül A haláltorony című szenzációio dráma és egy egész sereg aktuális. A moziba a bejárta Budapest-szálló kapuja alatt van. A színház terem fűtve van. Az előadások délután 5 és este 8 órakor kezdődnek.

TANÜGY.

Az első tanügyi kongresszus. Magyarország tanárai, tanítói, kiadendóvói az egyetemtről az övőig országos kongresszusra gyűltek az 1848. évben. Az új Magyarország berendezkedésének idején a kultura munkásai is tanácskoztak s egyetemes gyűlésükön építettek meg a nemzet átalakulásához méltó terveiket. Négy napi tanácskozáuk idején vitatkoztak a különböző iskolatípusok szervezete s oktató személyzetének jogi helyzete felett s foglalták határozataikat jegyzőkönyvbe. Ezeknek a tanácskozásoknak alapvető gondolatai, határozatai szabtak irányt Magyarországi kulturájának, mely kívánások részben még ma sem váltak valóra! A kiadendóvó, a népiskola, a tanítóképző, a különböző fajta középiskola, sőt maga az egyetem szervezete is messze van attól, amely állapotra kívánták a kultura munkásai annak idején juttatni. Az a jegyzőkönyv és napló, amelyet e tanácskozásokról felvettek, megjelent ugyan egy pedagógiai lapban az 1848. évben, azonban a most élő emberek közül alig ismeri valaki azokat. Pedig ezeknek nemcsak kultúrtróteneti szempontból van óriási jelentőségük, hanem igen nagy fontosságuk van azért is, mert az akkori szervezkedésnek megismerése kiválóan hasznosítható a ma folyó szervezkedő munkánál. A *Nemzeti Iskola* cz. politikai tanügyi újság sajtó alá rendezte az öt nyomtatott ivre terjedő jegyzőkönyvet és naplót s karácsonyi ajándékuul kapja meg azt ingyen minden előfizetője. Az új előfizetőknak is ingyen küldi meg az értékes ajándékot a kiadóhivatal. (VI., Felszerdódor 21.)

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelyvármegyeli Gazdasági Egyesülettről.

Meghívó. (561—1913.) Az udvarhelyvármegyeli gazdasági egyesület választmánya folyó hó 16-án délelőtt 11 órakor, a vármegyeház kiastemében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívotnak. Tárgy: 1. Tagfelvétel. 2. Folyó ügyek. 3. Esetleges indítványok. A elnökéség.

Értesítés. (567—1913.) A nagymélt. m. kir. földmivelésügyi miniszter 1914. január hó 15-től apr. 10-ig terjedő szeszszó tanfolyamot

tart a kaszai gazdasági akadémián, melynek célja mezőgazdasági szeszgyárak részére szakképzett gyárvezetőket képezni. Bővebb felvilágosítást nyújt a gazdasági egyesület titkári hivatala. *As elnökség.*

Gazda napok a Köztelken.

Az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület a haladni vágyó gazdák részére e hó 4—6. napjain gazdasági előadásokat rendezett.

Sporzon Pál gazd. akadémiai tanár 110 vetített képekkel a szántógépeket, a traktorokat mutatta be, fejlődésük történetét, előnyöket, hibáikat ismertette. Kerpely Kálmán az újabb talajmivelési és növénytermesztési tapasztalatokról, a kettős adagban adott műtrágyák termés fokozó hatásáról, a talaj kiszáradása elleni védekezésről, eszei Dorner Béla az intenzív legelőgazdálkodásról, Ujhelyi Imre a szarvasmarha tenyésztésénél való újabb kísérletekről, a jó tejelésről, tejellenőrzésről, Weiser István a takarmány szervesetlen anyagainak a jelentőségéről, Groffits Gábor a mezőgazdasági építkezések terén felmerült újításokról beszélt az ország minden részéből össze gyűlt gazdaközönség előtt. Az egy-egy előadásra megjelent 160—200 főből álló közönség; nagy figyelemmel hallgatták az előadásokat, hogy szakfelelősként közvetlen előadásiból ismerjék meg a mezőgazdasági tudomány újabb vívmányait. Nálunk a legtöbb gazda hű szöfcserélésnek, haszon- talan idővesztettségnek, sőt nevelésgazdák tartja azt, hogy felnőtt ember egy-egy gazdasági elő- adást végig hallgasson, okosabbnak találja az időt kártevőben lelket nemesítő kártyázással eltölteni. Nem is változhatik meg e világnézet addig, a míg az emberek nem aszerint értékelik, hogy mennyit szentelnek tevékenységükből a köznek.

F. hó 7-ikén az O. M. G. E., 8-án a G. E. O. Sz. tartották ugyanacsk a Köztelken közgyűléseiket, mely utóbbin Darányi Ignéc, Witmanu János, Osztrólcuzki Miklós, Dessevffy Aurél gróf, Majláth József gróf, Miklós Odón tartottak a Balkán államokkal való szerződésük ügyében, a kivándorlásról és egyéb a gazdákat érdeklő kérdésekről nagy hatású, élénk tetszéssel kísért felszólalásokat. Nagy érdeklődést keltett Ottlik Iván államtitkárnak felszólalása, ki a földmivelésügyi miniszter megbízásából iparkodott megnyugtatóni a gazdákat arról, hogy a kereskedelmi szerződések rendezése alkalmával a gazdák érdekeit a kormány meg fogja védelmezni.

5—8-án a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete a városligeti iparpalotában tartott országos jellegű baromfi, galamb és házinyul kiállítását, mely kiállítás szakértők állítása szerint ugy minőség, mint mennyiség tekintetében felülmulta az évekkal előbb tartott nemzetközi kiállítását, bizonyosságot téve arról, hogy baromfitenyésztésünk száz év alatt mily hatalmas fellendülést ért.

A lud, pulyka, tyúk és nyul óriások valóban érdemes látnivalókul szolgáltak. Tanulságos volt látni azt is, hogy egy-egy lud árát 500—800, egy pulyka kakasát 150—250, egy orpingtonét 100—400 koronában állapította meg boldog tenyésztője és ezen óriási árak mellett is azok jó része gazdát cserélt.

Igen szerény embernek mutatkozott itt is Séra Kálmán jó nevű tenyésztőnk, a ki igazán szép, II-od és III-ik díjat nyert ludjait csak 60—60 K-ra értékelte; el is kelték azok már az első napon.

Érdekes látni valójára volt e kiállításnak a házinyul bőrből készült nemes prém utánzatok kiállítása. A ki nem látta, el sem hiszi, hogy ügyes szőcmesterek mi mindenféle nemes vad prémjének utánzására tudják felhasználni, az utóbbi időben nálunk is tenyészténi kezdett prém nyulak gereznáját. Ez utánzatok láttára válik érthetővé a statisztikai adat, hogy a nyugati kultur államok ipara miként tud évenként 100 milliókat kivenni az igénytelen házinyul bőrből.

Mindez azt bizonyítja, hogy az ügyes ember kezében a látezőleg kis értékű tárgyak is nagy értéket képviselhetnek, persze csak akkor, ha az ember nem nyugszik bele abba a tudatba, hogy ő a gazdálkodás terén apjától, őregapjától mindent megtanult, s humbugot űz az, aki könnyvől akar gazdálkodást tanulni... pláne tanítani.

—y.

Nyilttér.

Nyilatkozat.

Az Udvarhelyi Híradó 49-ik számában György Lázár máréfalvi lelkész — egy piszokban elég tartalmas referátát talált a m. tisztelt közönség elő, melyből világosan meglehet itélni azt, hogy

czikkirő milyen választékos izléssel, magas műveltséggel és hozzá még minő négy évi theologiai tanulmánnyal is bír. Aki így és ily módonban ír, — az csakugyan nem tudhatja, hogy minden foglalkozásban mesternek kell lennie az embereknek, mert ha nem az, akkor csak kontár lehet. De azt nekem a heti órák felemlegetésével is megengedi cikkirő megjegyznem, hogy „ne autor ultra crepidam”. Ejnye de vicczos a cikkirő ur! Vékony deszka kerítés, átlátszik a... mi te? Ölelés, nem, a kacajlás, de hol? Azt leginkább a máréfalviak tudnák megmondani, mert hiszen arra elég adat is van. Örvendek, ha a tanítójukat legalább a jövőben jól fogják fizetni? Ne féljetelek kartársak, lesz mit egyetek — csak legyen előbb hozzák elég türelmetek. Hogy ongom ki és hogyan fizet, — ahhoz az urnak semmi köze. Én főbeolvódit nem szoktam játszani mint az ur, mert állításommal ellenkezőt sobasem szoktam magam ellen felhasználni. A vadászpueka is jól áll annak közében — aki tud banni vele, de aki csak a búzbombák hajigálásához szokott — az maradjon a bodzafa puska mellett.

Az illik, meg nem illik tartsa meg magának, mert amint cikkéből látszik — arra szükség is van. — Ne teréfáljon a hálósípkával, mert ha azt ön találja a fejére nyomni még varázslat történik, s a bohóczsípka alól bohóczbábuk ugranak elő... Hogy hol kezdtem működésemet azt sohasem szegyenem. Vagy talán ön szegyenli faluját és származását? Szó sincs róla, hogy több helyen is voltam mint kántor és tanító, de mindenbóvá meghevívás utján, vagy egyhangu választással kerültem be — és tiszta bomlokkal távoz- tam el onnan. — Ide jövetelem alkalmával sem az ön, sem pedig más protekcziójára szükségem nem volt, mert a mikép ön is jól tudja — egyhangulag lettom megválasztva. Hogy én az ugynevezett Varga Duna partján pihenem tenitői fáradsalmimat ahhoz ne legyen az urnak semmi köze, mert én nem akarom kijelenteni, hogy egy-egy hármabban csinált jó muri után — hol piheneti el lelkének felkorbácsoló hullámain. Igen, Máréfalván korlátolt italmérlet emleget, de ezzel szemben ugy o, hogy Udvarhelyen mennyi jó alkalmas hely kínálkozik korlátlan kimeréssel? Avagy kérdezze meg egy más közegben lakó kedves kollegáját, hogy szövetkezettükben milyen italmérés van? Ó bizonyára jól fogja tudni azt. Vagy tán itt is ugy vagyunk hogy: „dat veniam corvis, vecat censura columbas”.

Nemde? Magasan repül a daru... Milyen szép kifejezés! Csak érteni kellene hozzá, hogy hogyan kell léleken is fölemelkedni. Vagy már most alább. Ugy látszik nem akar a magasba törni mert: „Fölrepült a bival a kutra”, — s a kecsge uszik mocsokba... No, ugye, hogy így azebb? Az imádsághoz nem farizeusi szemforgatás, hanem bensőséges áhítat és tiszta szív kell! Mert bizony hiába kulcsolja imára a kezét az, ki a miatyánk szerint nem bocsát meg az ellene vétőknek. Mert bizony itt sem hull a kogyelem harmatja sem a méltatlan kére, sem pedig a gyűlölködő szívre. Ennél is csak egyet ajánlok. „Imperare sebi maximum imperium est. Aki így cselekszik, — az megbocsát másoknak és nemtelen gondolatokat nem forgat elméjében. Az nagyon szép öntől, hogy tanítóink állást szerzett. Hogyne, hiszen tudomásom szerint a pályázók nem is nagyon rontották le az ajtókat. Köszönjétek meg tanítókat a szerzett állásokat és huzzatok spanyolcsizmát. De azt meg ne háláljátok senkinek, ha ellenetek és fizetésetek ellen — ha mindjárt a szószékéről is meg nem engedett szók hangzanak el... En nagyon becsülöm a ftdő papaság közül azokat, akik megérdemlik, s erre engem kioktatni egyáltalán szükségtelen. Uri barátságot emleget, s a tanítókat apostol társainak nevezi. Jó, ez nagyon szép öntől, de ezzel egyidejűleg az azonosítás révén, mert tanítókor lévén szó — tanítókra vonatkozik — szintén azonosítja magát, s ebben a különbség csak annyit lesz, hogy önt, mint kvalifikáltabbat a kápláni rang megilleti — és mint ilyennek a tringled is kijár.

Ezzel én is kibucszom az urtól és magam részéről az ügyet befejezettek nyilvánítom.

(Székelyudvarhely). Szabó Antal.

Feloldó szerkesztő: BECSEK ALADÁR.

Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Richelieu himzés,

smyrna munka, fehér műhímzés és mindennemű kézimunka tanfolyamot 1914. január 3-dikától megkezdem. Barts Béláné, Szent Imre-u. 14. sz.

Budapesti elsőrendű műszaki társaság és olajgyár rayonképvelőt

keres igen előnyös feltételek mellett.

Csakis agilis, befolyásos urak, kik ipartelep-
peknél, uradalmaknál és mezőgazdáknál be van-
nak vezetve, ha fix állásban vannak is, küldjék
be zárt ajánlataikat **KLEIN SIMON hirdető
irodájába**, Budapest, VII., Erzsébet-körút 24. sz.
„Biztosított díszkréció” jellege alatt.

A gazdasszony legjobb támasza

MAGGI-féle húsleves-kocka

Bárhol legyen szükségünk kész húslevesre

leveseknek betétül való készítésére,
hamis levesek ízének megjavítására,
főzelékek felerősítésére,
mártások

stb.

úgy azt a legkönnyebben és
legolcsóbban a MAGGI-koc-
kákból állíthatjuk elő.

1 kocka ¼ liter
finom húsleves
részére = = =

5 f.

Csak a MAGGI névvel és
a keresztcsillag védjeggyel valódi!

Mielőtt SZŐLŐVESSZÓT, SZŐLŐOLTVÁNYT, BORT gyümölcs és diszfát

vásárolva, a saját érdekében kérje legjabb
képes árjegyzékünket, mely miundenkire
nézve sok hasznos tudnivalót tartalmaz.

Pontos **Szücs Sándor és Fia**
cím: szőlőoltványtelep és bortermelő részv.-társ.

BIHARDIÓSZEG.

*Csak azoknak a
cigarettaizóknak
a kib. egységükre való tekintetből
nem ajánlunk naponta 1-2 fillertől
többet inni.*

Clubspecialité

120 Kap 20 fillér
70 " 12 "
1000 " 80 "

Orvosi tanácsra a hüvelyk
és laposkák bronch és szívnyomás
valamint asztmák könnyűezt
Ambrókóval vannak, de minden
kapocskában a hüvelykben benne
van szívnyomással a véjegy
és a gyáros aláírása Modiano's

Főraktár: Sterba Odón m. kir. dohány-
nagybánságjében.

Első varrógépraktár

Dus választéku s a legkiválóbb készítményű

**varrógépek, löpor, disz-
árak, vadászfegyverek**

elsőgyártmányu szakmába vágó jól berendezett vas-
kereskedésünkben jutányos árak mellett beszerezhetők.

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése

Székelyudvarhely. Fióküzlet: Székelykeresztúr.

Kőbányai sör!!

A legjobb hírnevű **DREXER-féle**
„Xorona” s „Dupla márciusi sör”

Első Magyar Részvény Sörfőzde
„Udvári” és „Goliát Maláta sör”

Kizárólagos főraktár Udvarhelymegyében

Rösler és Gábor czégnél
Székelyudvarhelyt és Székelykeresztúron.

Vidéki és helybeli megrendelések hordók
és naponta frissen töltött palackokban
pontosan lesznek eszközölve.

Porcellán

ebédlő, teás, kávé, feketés és
mosdókészletek gyönyörű szép
korsókkal ellátva és ugyanezek ége-
tett aranyzóval. Háztartási fehér
porcellán minden fajta kivitelben.
Színes és fehér kőedényárak. Metszett,
csiszolt, préselt és festett üvegárak.

A legjobb Ditmár és Brüner-
féle új modern függőlámpák,
asztali és fali lámpák, lám-
pákra való gyöngyrajtok min-
den színben, képkeretlécsek
nagyváltásokban és mindenfajta vil-
lanyégők legolcsóbban beszerezhetők

Márk Testvérek

kereskedésében Deák-tér 14. szám.

1943—1913. sz. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1913. évi 7430 és 7429 számú végzése következtében Dr. Valentsik Ferenc ügyvéd által képviselt Agrár takarékpénztár r. t. javára 530 és 500 K s jár. erejéig 1913. évi nov. hó 22 én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1300 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbíróóság 1913. évi V. 1156/2 számú végzése folytán 530 és 500 K. tőkekövetelés, ennek 1913. évi szept. 29 napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 226 k. 27 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig Márfalvára végrehajtást szenvedettek lakásán leendő megtartására 1913. évi december hó 29 ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. § ai értelmében készpénzítés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az előlveendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyudvarhelyen, 1913. decz. 9.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Szám. 1945—1913. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1913. évi 7428 sz. végzése következtében Dr. Valentsik Ferenc ügyvéd által képviselt Agrár-takarékpénztár javára 830 K s jár. erejéig 1913. évi nov. hó 22 n foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1350 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbíróóság 1913. évi V. 1157/2 számú végzése folytán 180 K tőkekövetelés, ennek 1913. évi aug. hó 6. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 107 K-ban bíróság már megállapított költségek erejéig Márfalvára végrehajtást szenvedettek lakásán leendő megtartására 1913. évi december hó 29 ik napjának d. u. 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108 § ai értelmében készpénzítés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az előlveendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Székelyudvarhelyen, 1913. évi decz. hó 9.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

IRNOKOT

keresek állandó állásba

havi 70—80 K fizetéssel, ki perfektül olvas ir és levelez magyarul és németül, szép írása van és írógéppel dolgozik. Kereskedelmi ismeretekkel bíró vagy több nyelvet beszélők előnyben részesülnek. Belépés azonnal vagy valamivel később. Esetleg elfogadok kevesebb gyakorlattal, de a fentiekkel lehetőséggel bíró; esetleg írónőt is kevesebb fizetéssel. Ajánlatokat csak írásban kérek az eddig nyert bizonyítványaik, ajánló leveleik, (de csak másolatban) mellékelésével, fizetési igényeik közléseivel.

Székelyudvarhely, 1913. decz. hó.

Nagysolymosi **KONCZ ÁRMIN**
gyógyszer-különlegességek irodája.

TOMPA ÁRPÁDNÉ:

**Mit zúg, bűg a
fenyves...**

Mesekönyv képekkel.

Ára 2'50 K.

Kapható

szerezőnél és a helyi könyvkereskedésekben.

Szolid és pontos kiszolgálás.

GYÖNYÖRŰ, MARADANDÓ ÉRTÉKŰ ARANY és EZÜST AJÁNDÉKTÁRGYAK

beszerezhetők

ISZÁKOVITS BERNÁT MUÓRAS ES ÉKSZERÉSZNÉL

Székelyudvarhelyt, Deák-tér 12. sz. (Pénzügyi palota mellett)

hol a legjobb és legkevesebb kivitelen kaphatók eredeti OMEGA, SCHAFFHAUSEN és CHRONOMETRE inga és szárbórak, arany és ezüst ékszerek, gyűrűk, nyakláncok, láncok, briliáns gyűrűk és fűgők. Ezüst és alpacca díszítárgyak. Ezüst evészkészletek, domborművek, jardiánierek, állványok, komposzt tálak, kávé és teáskészletek.

Szemüvegek és mindenféle optikai szerek.

Mindenféle javításokat elvállalok és azonnal pontosan eszközölök.

Kockázat kizárva. Szabad megtekintés vételkényszer nélkül.

Női kéztáskák és férfi bőrárak

Gyermekjátékok és alkalmi ajándéktárgyak

karácsonyi vására

Batthyány-tér 6. szám alatt és Kossuth-utcai főüzletben

Porcellánkészletek, üveg, fajence és terakotta áruk függő és asztali lámpák, chinaezüst tárgyak, képek, tükrök, utazó és sportcikkek, képkeretezés s minden a szakba vágó cikkek legolcsóbb beszerzési forrása. — Páratlan és eltérhetetlen

Hydra villamos lámpák fehér fényel, legolcsóbb árban, egyedül eladása. A karácsonyi időny alkalmából mélyen leszállított árak mellett ajánlom.

Tisztelettel **Dragomán. S. J., Ifj. Dragomán Domokos.**

Mindennemű készletek és dísz ajándékok.

Mélyen leszállított árak.

Mélyen leszállított árak.

KÖHÖGÉS

rekedség ellen nincs jobb a
RÉTHY-féle permefü ezukorká-nál
 Millió ember szereti a világűrű RÉTHY-cukorkát, mert rendkívül kellemes íze, a gyomrot átvágytat nem romlik. Meghűlé, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan hatású. Védő-lésnél vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok hamisítatlan utánzata van. Az eredetünk minden egyes darabján rajta van a „RÉTHY” név.
 1 doboz ára 60 fillér. Kapható mindenütt.
 Postán küld 6 dobozért frankó 3 koronáért.
Réthy Béla gyógyszerész Békéscsaba

Sz. 7888—1913. tkv.

Utóajánlati árverési hirdetés és feltételek.

Az oklándi kir. járásbíró, mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Jodál Gábor ügyvéd által képviselt özv. Hoitz Vilmos-né székelyudvarhelyi lakos végrehajtható, Szabó Mózes és Barabás Paula hom.-keményfalvi lakos végrehajtást szenvedettek elleni végrehajtási ügyében Fernengel Gyula sz.-udvarhelyi lakos utóajánlata következtében a végrehajtási árverés 446 kor. 58 fill. tőkekövetelés és ennek 1913 évi április 7 napjától járó 5% kamatai 126 K 80 fill. perbeli és végrehajtási már megállapított költségnek kielégítőse végett az 1881. LX. t. cz. 144 §. alapján és a 146 §. értelmében a sz.-udvarhelyi kir. törvényszék az oklándi kir. járásbíró területén levő Hom.-Keményfalva község határúlvó a hom.-keményfalvi 252 sztkvben foltvott A + 37, 38, 39 hrsz. faházra, kertre 1760 korona ezennel meghatározott kikéltési árban a C. 1 sz. alatt özv. Bencze Gorgelyné Nagy Krisztina javára bekebelezett haszonélvezeti jog sérclema nélkül elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1914. évi január hó 22 napjának délelőtti 9 órája Homoródkeményfalva községbárához tüzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becslésének 20% át készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. 1-én 3333. I. M. sz. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vovó köteles a bánatpénzt a Vhu. 25. § a értelmében kiegészíteni.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. Oklándon, 1913. évi nov. 30. Ungvári s. k., kir. jbiró. A kiadvány hitelűl: **Wermesser, kir. tkvezető.**

Elsőrendű kész butor-
 raktár. :: :: ::
 Asztalos, esztergályos
 és kárpitos műhelyek.

A m. tisztelt közönség szíves
 figyelmébe ajánlom a
 leggyorsabbtól a leg-
 modernebb butorokkal ::
 felszerelt ::

butorraktáram

Saját asztalos-műhelyem-
 ben rajz szerint elkészítek
 bármilyen kivitelű butort.
 Minden egyes darabért
 garanciát vállalok. :: ::

Modern ebédlők. Kálószóbak.

Szíves pártfogást kér

Balázs Károly

butorraktáros és esztergályos.

20% engedmény

Megkezdődött a karácsonyi vásár

Hirsch Rudolf kész ruha és divatüzletében

Székelyudvarhely, Kossuth-utca 25. szám.

20% engedmény az összes raktáron levő téli árukból, a míg a karácsonyi vásár tart. Ezen ritka alkalmat senki el ne mulassza és szerezz be szükségletét.

Míg ezen alkalmi olcsó árukból a készlet tart. kérem a n. é. vevőközönség szives pártfogását.

Eladó háztelkek.

A Fürdő utcában, a Tábor-utcában, Soly-mosi- és Bálint-utcák folytatásában háztelkek részletfizetésre ölenként 3—8 kor. eladók Felvilágosítást ad: **Simó Mátyas**

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék Elnökétől.

Szám 1913. El. 20. T/3

Hirdetés.

A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnök ur a folyó évi november hó 28-án 1913. Fl. 32/3 szám alatt kelt rendeletével a székelyudvarhelyi kir. törvényszék régi iratainak és kezelési könyveinek a 13200/1912. I. II. számú rendelet értelmében való selejtezését engedélyezte.

Ez engedély folytán a székelyudvarhelyi kir. törvényszék irattáraiban elhelyezett iratok és kezelési könyvek közül a következők lesznek kizárva:

1. a kir. törvényszéki II. irattári osztályba (Ü. Sz. 232. §) tartozó periratok,
2. a III. irattári osztályba tartozó hagyatéki, végrehajtási és perenkívüli más ügyek iratai,
3. a IV. irattári osztályba tartozó csődügyek iratai,
4. a VIII. irattári osztályba tartozó (Ü. Sz. 233 §.) váltó és kereskedelmi ügyek iratai,
5. a IX. irattári osztályba tartozó kisajátítási ügyek iratai,
6. a személyállapotr vonatkozó (házassági, a születés törvényességének megtámadását tárgyuló és holtak nyilvánítási) ügyek iratai,
7. a commonis felelősségi ügyek iratai,
8. a telekkönyvi ügyek iratai, ideértve a telekkönyvi hatóságnál folyamatban volt végrehajtási ügyek iratait is,
9. a hi. öi letétből a bíróság irattárába áttett okiratok és rájuk vonatkozó iratok (3811/1905. I. M. számú rendelet)
10. előzetes bírói szemlére vonatkozó iratok, amelyeket a perben még el nem használtak,
11. anyakönyvi ügyek iratai,
12. iktatókönyvek és ügyajánlato

közül mindazok az iratok, amelyekben a tett utolsó érdemleges bírói intézkedéstől, kezelési könyvekre nézve pedig annak az évnek a végétől, amelyre a kezelési könyv vonatkozik, 32 (harminckettő) év eltelt.

1. a kir. törvényszéki V. irattári osztályba (Ü. Sz. 232. §.) tartozó büntető ügyek iratai,
2. a kir. törvényszéki VII. irattári osztályba tartozó fegyelmi ügyek iratai,
3. a kir. törvényszék XI. irattári osztályba tartozó jövedéki kibégási ügyek iratai,
4. a kir. törvényszéki III. irattári osztályba tartozó sajtóügyek iratai

közül mindazok az iratok, amelyekben az ügy jegerős befejezésétől, ha azonban a terhelt személye ellen az ügy jegerős befejezése után intézkedést tettek, az utolsó ily intézkedéstől számítva 25 (huszonöt) év eltelt.

1. a kir. törvényszéki I. irattári osztályba tartozó hivatali ügyek iratai,
2. a kir. törvényszéki elnöki ügyek iratai,
3. a kir. törvényszéki VI. irattári osztályba tartozó vegyes tárgyak iratai,

közül mindazok az iratok, amelyeknél beérkezésküti;

4. a kir. törvényszéki általános számadások eredeti példányai, a melyeknél a számadási év végétől számítva, 10 (tíz) év eltelt.

IV. 1. a fentebbi pontok alatt el nem sorolt kezelési könyvek és jegyzékek, melyeknél használaton kívül helyezésüktől számítva 5 (öt) év eltelt,

2. ügyforgalmi, tervekényégi és egyéb statisztikai kimutatásoknak elkészítésére, adataik gyűjtésére és helyesbítésére vonatkozó jegyzékek és iratok, amelyeknél annak az évnek végétől számított 5 (öt) év a melyre vonatkoznak — eltelt.

3. az igazságügyminiszterhez, vagy a számvénységhez felterjesztett számadások előkészítésére, adataik gyűjtésére és kiigazítására vonatkozó iratok, amelyeknél a számadás jóváhagyásának időpontjától számítva 5 (öt) év eltelt.

Ennélfogva a 13200/1912. I. M. számú rendelet 7. § a értelmében felhívom az érdekelt feleket, hogy amennyiben az évszám és negyedik szerint megjelölt selejtezendő iratok közül egyes iratok kiadását, vagy tovább leendő megőrzését kívánják, az iránt hozzam a hirdetés közzétételétől számított **egy hónap alatt indokolt kérelmet intézzenek**, mert a határidő lejártá után a selejtezés végre fog hajtani.

Székelyudvarhely, 1913. december 5. én.

Dr. Haán Béla,
 kir. törvényszéki elnök.

Kitünő minőségű és legmagasabb szillárdságn PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND GEMENT-GYÁR BRASSO

(Kugler és Társai.)

Itt helyben kapható: Rösler és Gábor czégnél.